

Valdemāra Ancīša Aknīstes bibliotēkas krājuma attīstības koncepcija 2018. – 2021. gadam

Valdemāra Ancīša Aknīstes bibliotēka (turpmāk – Bibliotēka) ir vietējās nozīmes publiskā bibliotēka ar universālu krājumu. Bibliotēka ir informācijas, komunikācijas iestāde iedzīvotājiem, kuras pakalpojumus var izmantot jebkurš bibliotēkas lietotājs neatkarīgi no dzīvesvietas, vecuma un sociālā stāvokļa. Iekļaujoties tālākajā sabiedrības informatizācijas procesā, Bibliotēka veicina uz zināšanām balstītas sabiedrības attīstību, piedāvājot un nodrošināt to informāciju, ko vēlas saņemt lietotāji, nodrošinot kulturālu, saturīgu laika pavadīšanu.

Izstrādājot krājuma attīstības koncepciju, tika noteikti krājuma attīstības galvenie mērķi un uzdevumi, vadoties pēc MK noteikumiem Nr. 317 “Nacionālā bibliotēku krājuma noteikumi”, MK noteikumiem Nr. 355 “Vietējas nozīmes bibliotēku tīkla darbības noteikumi”, Aknīstes novada attīstības programmā noteiktajām prioritātēm (lauksaimniecība, tūrisms, izglītība), Bibliotēkas nolikuma, dažādu lietotāju grupu informacionālajām vajadzībām, lietotāju sastāva analīzes.

Kvalitatīvas krājuma attīstības koncepcijas izstrādē Bibliotēka balstījās arī uz LNB izstrādātajām “Krājuma veidošanas vadlīnijām Latvijas bibliotēkām”.

Situācijas raksturojums – Aknīstes novada iedzīvotāju skaits uz 2018. gada 1. janvāri - 2737. Bibliotēka apkalpo visa novada, kas sastāv no Aknīstes pilsētas un trīs pagastiem – Aknīstes, Asares un Gārsenes - iedzīvotājus, dažādu nozaru speciālistus, izglītības un kultūras iestāžu darbiniekus, kā arī Aknīstes novada pašvaldības un pagastu pārvalžu darbiniekus. Bibliotēkas apkalpes zonā Ir Aknīstes vidusskola, PII „Bitīte”, Aknīstes novada pašvaldība, Bērnu un jauniešu centrs, Aknīstes sociālās un veselības aprūpes centrs. Uz 2018. gada 1. janvāri Bibliotēkā bija reģistrēti 445 lasītāji, t.sk., 170 bērni un jaunieši.

Krājuma attīstības pamatuzdevumi

Bibliotēka komplektē savu krājumu tā, lai veidotu universālu un aktuālu, dažādam lietotāju vecumam un izglītības līmenim atbilstošu, dažādu veidu un nozaru krājumu, lai varētu sniegt mūsdienīgus informācijas pakalpojumus un veicināt sabiedrības mūžizglītību.

Veidojot krājumu, komplektēšanas pamatuzdevumi ir:

- ✓ saglabāt, pilnveidot un daudzveidot Bibliotēkas krājumu, lai būtu kvalitatīva tēmu, materiālu, formātu dažādība;
- ✓ turpināt darbu bibliotēku informācijas sistēmā Alise – komplektēt, katalogizēt un apstrādāt Bibliotēkas jaunieguvumus, veikt krājuma sistematizēšanu un uzskaiti;
- ✓ nodrošināt kvalitatīvu uzziņu krājuma papildināšanu – filozofijas, psiholoģijas, dabaszinātņu, sabiedrisko zinātņu, valodniecības, vēstures nozares jomā, vārdnīcas, enciklopēdijas, rokasgrāmatas, kā arī elektroniskos resursus;
- ✓ nodrošināt visiem novada iedzīvotājiem brīvu, neierobežotu literatūras un nepieciešamās informācijas saņemšanu, sniedzot bezmaksas bibliotekāros, bibliogrāfiskos un informacionālos pakalpojumus;
- ✓ nodrošināt novada iedzīvotājiem atbalstu formālajai un mūžizglītībai;

- ✓ turpināt bērnu un jauniešu literatūras - uzzīņu, oriģināl- un tulkotās daiļliteratūras komplektēšanu, iesaistot un ieinteresējot, kā arī veicinot lasīšanas iemaņu attīstību;
- ✓ saglabāt, papildināt un popularizēt Bibliotēkas novadpētniecības krājumu, komplektējot un apkopojot novadpētniecības materiālus par Aknīstes novadu un tā iedzīvotājiem.

Prioritātes komplektēšanā

Regulāri strādājot ar krājuma izvērtēšanu, Bibliotēka izvirza galvenās prioritātes krājuma komplektēšanā, nodrošinot regulāru jaunu grāmatu pieplūdumu:

- ✓ mākslinieciski augstvērtīga daiļliteratūra, īpaši latviešu oriģinālliteratūra;
- ✓ literatūra bērniem un jauniešiem;
- ✓ uzzīņu resursi (vārdnīcas, enciklopēdijas);
- ✓ izdevumi studiju atbalstam (pedagoģija, psiholoģija, ekonomika, u.c.);
- ✓ skolēnu mācību procesā nepieciešamā literatūra (Latvijas vēsture, dabaszinātnes, filozofija, psiholoģija);
- ✓ literatūra uzņēmējdarbības atbalstam (mārketing, grāmatvedība u.c.);
- ✓ rokdarbu un citu praktisku nodarbību veicinoša literatūra.

Krājuma mērķauditorija, galvenās lietotāju grupas

Analizējot datus Bibliotēku informācijas sistēmā Alise, tika izvērtētas lasītāju grupas, kuru informacionālās vajadzības tiek ņemtas vērā, komplektējot krājumu

- ✓ strādājošie, uzņēmēji;
- ✓ pensionāri;
- ✓ bezdarbnieki;
- ✓ interneta lietotāji.
- ✓ bērni un jaunieši līdz 18 gadiem;
- ✓ studenti;

Krājuma komplektēšanas hronoloģiskais aptvērums

Bibliotēkas krājuma komplektēšanā hronoloģiskais aptvērums ir bez konkrēta ierobežojuma, par noteicīto izvirzot bibliotēkas lasītāju vajadzību, interešu un pieprasījumu ievērošanu un bibliotēkas lietotāju nodrošināšanu ar plašu grāmatu, periodisko izdevumu klāstu, prioritāri ievērojot šādus **literatūras atlases kritērijus** :

- ✓ aktualitāte;
- ✓ saistība ar publiskās bibliotēkas krājumu;
- ✓ kvalitāte;
- ✓ daudzveidība;
- ✓ lasītāju intereses;
- ✓ autoritāte;
- ✓ lasāmība un pieprasījums;
- ✓ cena.

Krājuma komplektēšanas tematiskais aptvērums

Bibliotēkas krājums ir universāls. Iespēju robežās atbilstoši vietējas nozīmes publiskās bibliotēkas statusam tiek komplektēta visu nozaru literatūra, lai atbalstītu formālās un mūžizglītības iespējas novada iedzīvotājiem.

Padziļināti Bibliotēka komplektē šādas nozares:

- ✓ psiholoģijā
- ✓ izglītībā

- ✓ vēsturē

Bibliotēkā tiek vākti materiāli par Aknīstes novadu, tā iedzīvotājiem, neatkarīgi no izdevuma veida un izdošanas vietas.

Krājuma komplektēšanas veidi

- ✓ kārtējā jaunieguvumu komplektēšana;
- ✓ retrospektīvā komplektēšana, reģistrējot un izvērtējot lasītāju pieprasījumu;
- ✓ rekonplektēšana - regulāra un sistemātiska krājuma attīrīšana no saturā novecojušiem, nolietotiem, nepieprasītiem izdevumiem.

Krājuma komplektēšanas avoti

- ✓ pirkumi – grāmatveikali, piem., Aisma, Zvaigzne ABC, izdevniecības, piem., Jumava, grāmatu bāzes, piem., Latvijas Grāmata, grāmatu izplatītāji, piem., IK "Virja";
- ✓ dāvinājumi – privātpersonu, iestāžu un organizāciju dāvinājumi, ziedojumi;
- ✓ projekti - Bērnu žūrija, LNB projekti
- ✓ atvietošana – lasītāju nozaudēti izdevumi atvietoti ar identiskiem vai saturā līdzvērtīgiem;
- ✓ abonēšana – Latvijā izdotie periodiskie izdevumi plašam lasītāju lokam, piem., Latvijas Pasta abonēšanas sistēma, e-kiosks u.c.

Krājuma komplektēšanas finansējuma avoti

Finansējumu krājuma komplektēšanai nodrošina:

- ✓ Aknīstes novada pašvaldības līdzekļi;
- ✓ Dalība projektos;
- ✓ Dāvinājumi, ziedojumi.

Krājuma finansējuma komplektēšanai sadales principi

Grāmatu, audiovizuālo dokumentu un citu izdevumu iegādei - 2/3 no komplektēšanas finansējuma kopapjoma, preses izdevumu abonēšanai - 1/3 no komplektēšanas finansējuma kopapjoma.

Valodu aptvēruma

Pamatā visi resursi Bibliotēkas krājumam tiek komplektēti latviešu valodā, minimālā apjomā krievu un angļu valodās. Daiļliteratūra krievu valodā tiek komplektēta Aknīstes novada bibliotēku depozitārija fondā, kuru izmanto visas novada bibliotēkas.

Krājumā nekomplektē

- ✓ Pornogrāfisku, rasistisku, naidu kurinošu literatūru;
- ✓ Īslaicīgas nozīmes literatūru (reklāmas, aicinājumi, partiju programmas u.tml.);
- ✓ Pamatskolas un vidusskolas mācību grāmatas;
- ✓ Mūzikas ierakstus;
- ✓ Kartogrāfiskos izdevumus (izņemot novadpētniecības materiālus);
- ✓ Attēlizdevumus (izņemot novadpētniecības materiālus);
- ✓ Rokrakstus (izņemot novadpētniecības materiālus).

Dāvinājumu pieņemšanas kritēriji

Katrs dāvinājums tiek atsevišķi izvērtēts. Bibliotēka dāvinājumus (ne vecākus par 3 gadiem no pieņemšanas gada) pieņem ar pavaddokumentu.

No lasītājiem dāvinājumos pieņem daiļliteratūru un grāmatas bērniem - jaunas un teicami saglabātas, saturiski vērtīgas agrāk izdotas grāmatas, kas var aizvietot bibliotēkas krājumā fiziski nolietotas, bet lasītāju pieprasītas grāmatas. Bibliotēkai ir tiesības saņemt dāvinājumus dāvināt citām bibliotēkām vai piedāvāt lietotājiem.

Krājuma rekonplektēšanas politika

Ja dokumenti tiek uzskatīti par bibliotēkas lietotājiem nederīgiem, notiek atlase, saskaņā ar profesionālo praksi un metodisko koncepciju, un dokumentu norakstīšana saskaņā MK noteikumiem Nr.317 „Nacionālā bibliotēku krājuma noteikumi”.

Izvērtēšana tiek veikta pēc kritērijiem:

- ✓ dokumenta fiziskā stāvokļa nolietojums;
- ✓ novecojuši pēc satura;
- ✓ cirkulācijas biežums (nepieprasītas);
- ✓ liekie dubleti;
- ✓ iespējamā pielietojamība nākotnē;
- ✓ bojāti dažādu iemeslu dēļ;
- ✓ nozaudēti;
- ✓ dokumenti nav atgūstami lietotāju vainas dēļ.

Katru gadu notiek krājuma rekonplektēšana (norakstīšana) – resursu izvērtēšana un norakstīšana. Lasītāju nozaudētas grāmatas tiek aizstātas ar līdzvērtīgām, kā to paredz Bibliotēkas lietošanas noteikumi.

Abonētos preses izdevumus glabā

Populāra satura žurnāli - 3 gadi;

Nozaru žurnālus - pēc vajadzības;

Avīzes - 3 gadi.

Novadpētniecības satura izdevumi, Aknīstes novada pašvaldības informatīvie izdevumi neierobežotu laiku.

Bibliotēkas krājuma attīstības koncepcija tiks ieviesta 2018. gadā. Tās īstenošanas lietderīgumu vērtē līdz nākamās koncepcijas izstrādes brīdim. 2018. - 2021. gada krājuma attīstības koncepcijas izvērtēšanai izmantos krājuma apgrozības rādītājus, savukārt pirms nākamās koncepcijas izstrādes veiks padziļinātas lietotāju aptaujas, ar mērķi noskaidrot lietotāju aktuālās intereses un vajadzības.

Valdemāra Ancīša Aknīstes bibliotēkas vadītāja

Veronika Pāpauzele

SASKAŅOTS

Aknīstē, 2018.gada 22. augustā

Aknīstes novada pašvaldības

priekšsēdētāja V.Dzene